

Shemithah's Radical Perspectives

Part 1: the Individual

1. Gittin 36a

הלל התקין פרוסבול מפני תיקון עולם
תנו התם פרוסבול אינו משמט זה אהד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראו את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו
על מה שכתוב בתורה השמר לה פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' עמד והתקין פרוסבול §

The mishna taught that **Hillel the Elder instituted the prosbol (a document that prevents the Sabbatical Year from abrogating an outstanding debt) for the betterment of the world. We learned** in a mishna **there** (*Shevi'it* 10:3): If one writes a *prosbol*, the Sabbatical Year **does not abrogate** debt. **This is one of the matters that Hillel the Elder instituted because he saw that** the people of the nation were refraining from lending to one another around the time of the Sabbatical Year, as they were concerned that the debtor would not repay the loan, **and they violated that which is written in the Torah: “Beware that there be not a base thought in your heart, saying: The seventh year, the year of release, is at hand; and your eye be evil against your needy brother, and you give him nothing”** (Deuteronomy 15:9). **He arose and instituted the *prosbol*** so that it would also be possible to collect those debts in order to ensure that people would continue to give loans.

2. Bava Batra 10a

רב פפא הנה סליק בדרגא אישתמיט פרעיה בעי למיפל אמר השתא (פן) [פן] איחייב מאן דסגי לך כמחללי שבחות
וכעובדי עבודה זרה אמר ליה חייא בר רב מדפתי לרב פפא שפא עגי בא ליךה ולא פרנסתו

The Gemara relates: **Rav Pappa was once climbing up a ladder when his foot slipped and he almost fell. He said: Now, is the one who hates us**, a euphemism for himself, **liable like Shabbat desecrators and idol worshippers**, who are subject to death by stoning, which is similar to death by falling, the punishment that Rav Pappa narrowly escaped?
Ḥiyya bar Rav of Difti said to Rav Pappa: Perhaps a poor person once approached you and you did not sustain him, and therefore you were given a glimpse of the punishment that you actually deserve.

דמניא רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה זרה כתיב הכא השמר לה פן יהיה
דבר עם לבבך בליעל וכתוב התם יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודה זרה אף כאן עבודה זרה

As it is taught in a baraita: Rabbi Yehoshua ben Korḥa says: Anyone who turns his eyes away from one seeking charity it is as if he worships idols. From where is this derived? **It is written here: “Beware that there be not a base thought in your heart...and your eye be evil against your poor brother, and you give him nothing”** (Deuteronomy 15:9). **And it is written there: “Certain base men have gone out...and have drawn away the inhabitants of their city, saying, Let us go and serve other gods”** (Deuteronomy 13:14). **Just as there, the base men sin with idolatry, so too here, idolatry.**

3. Ethics of the Fathers (Pirkei Avot) Chapter 5: 10

ארבע מדות באדם. האומר שלי שלי ושלק שלי, זו מדה בינונית. ויש אומרים, זו מדת סדום.

שלי שלי ושלק שלי, עם הארץ. שלי שלי ושלק שלי, חסיד. שלי שלי ושלק שלי, רשע:

There are four types of character in human beings:

One that says: "mine is mine, and yours is yours": this is a commonplace type (or: the middle road) ; and some say this is a sodom-type of character (or: the quality of Sodom)

[One that says:] "mine is yours and yours is mine": is an unlearned person;

[One that says:] "mine is yours and yours is yours" is a pious person.

[One that says:] "mine is mine, and yours is mine" is a wicked person.

4. Leviticus Rabbah Chapter 26

ויאמר ה' אל משה אמר אל הפהנים, זה שאמר הכתוב (תהלים יט, ג): יום ליום יביע אמר, תנאי באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין, מכאן ואילך היום לנה מן הלילה והלילה מן היום ופורעין זה לזה בפיוסין, הכל בלי שטר ובלי גזר דין, הוי: יום ליום וגו', אבל למטה כמה שטרות וכמה גזר דין, (תהלים יט, ה): בכל הארץ יצא קום,

5. Exodus Rabbah Chapter 31

בוא וראה כל בריותיו של הקדוש ברוך הוא לוין זה מזה,

היום לנה מן הלילה והלילה מן היום, ואינן דנין זה עם זה כבריות, שנאמר (תהלים יט, ג): יום ליום יביע אמר. הלבנה לנה מן הפוכבים והפוכבים מן הלבנה, האור לנה מן השמש והשמש מן האור, החכמה לנה מן הבינה והבינה מן החכמה, השמים לוין מן הארץ והארץ מהשמים, החסד לנה מן הצדקה והצדקה מן החסד התורה לנה מן המצוות והמצוות מן התורה, בריותיו של הקדוש ברוך הוא לוין זה מזה ועושים שלום זה עם זה בלא דברים, בשר נדם לנה מחברו ומבקש לבלעו ברבית ובגזל...

שמיטה בתורה

שמות פרק כג

(ט) וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים:
(י) ושש שנים תזרע את ארצך ואספת את תבואתה: (יא) והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך:
(יב) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחרמך וינפש בן אמתך והגר:

שמות פרק לד

(כא) ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת כחריש ובקציר תשבת:

ויקרא פרק כה

(א) וידבר יקוק אל משה בהר סיני לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת ליקוק: (ג) שש שנים תזרע שדה ושש שנים תזמר כרמך ואספת את תבואתה: (ד) ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליקוק שדה לא תזרע וכרמך לא תזמר: (ה) את ספיים קצירך לא תקצור ואת ענבי זיתך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ: (ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך:
(ז) ולבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכל: ○
(ח) וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה: (ט) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם: (י) וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוור בארץ לכל ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשבּו: (יא) יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את ספיה ואל תבצרו את זרית: (יב) כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן השדה תאכלו את תבואתה: (יג) בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחזתו:
(יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו:
(טו) במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני תבואת ימך לך:
(טז) לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעט מקנתו כי מספר תבואת הוא מך לך:
(יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך כי אני יקוק אלהיכם: (יח) ועשיתם את חקתי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אתם וישבתם על הארץ לבטח: (יט) ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה: (כ) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: (כא) וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים:
(כב) וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעת עד בוא תבואתה תאכלו ישן: (כג) והארץ לא תמכר לצמתת כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי:
(כד) ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ: ○

ויקרא פרק כו

(לב) והשמתי אני את הארץ ושממו עליה איביכם הישבים בה:
(לג) ואתכם אזרה בגוים והריקתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה:
(לד) אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת את שבתתיה: (לה) כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתתים בשבתתם עליה:

דברים פרק טו

(א) מקץ שבע שנים תעשה שמטה: (ב) וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה ליקוק: (ג) את הנכרי תגש ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך: (ד) אפס כי לא יהיה בך אביון כי ברך וברכך יקוק בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה לרשתה:
(ה) רק אם שמוע תשמע בקול יקוק אלהיך לשמר לעשות את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום:
(ו) כי יקוק אלהיך ברכך כאשר דבר לך והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים וברך לא ימשלו: ○
(ז) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיו האביון: (ח) כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו: (ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בלעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיו האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יקוק והיה בך חטא: (י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה וברכך יקוק אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך: (יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוה לאמר פתח פתח את ידך לאחיו לעניו ולאבינו בארץ: ○